

Szanowni Państwo!

Gdy obejmowałam stanowisko redaktora naczelnego „Przeglądu Bezpieczeństwa Wewnętrznego” (PBW), założyłam sobie szerokie, interdyscyplinarne podejście do problematyki bezpieczeństwa wewnętrznego, traktując je jako zjawisko wielowymiarowe. 35 numer, który mam przyjemność Państwu zarekomendować, jest wyrazem tej perspektywy. Nadal, co w pełni zrozumiałe, gorącym tematem pozostaje wojna hybrydowa. Jednym z jej narzędzi jest informacja, która okazuje się równie niebezpieczna jak tradycyjne środki walki. Rozwój nowoczesnych technologii oraz bezrefleksyjne przyjmowanie informacji przez społeczeństwo sprawiają, że wojna kognitywna może być skutecznym mechanizmem wrogiego wpływu. Charakterystyki i uporządkowania zasadniczych pojęć związanych z tym tematem podjął się płk dr Tomasz Gergelewicz. Słuszna wydaje się jego konstatacja, że za pomocą dezinformacji, na którą składają się m.in. fake newsy, manipulacja faktami i szum informacyjny, agresor może modyfikować postawy i zachowania grupy docelowej w sposób zgodny ze swoimi intencjami i celami.

Ważną rolę w takich działaniach odgrywa cyberprzestrzeń. Warto przypomnieć, że październik to Europejski Miesiąc Cyberbezpieczeństwa. Ma to być czas działań zwiększających świadomość społeczną w tym zakresie. W to zadanie wpisuje się artykuł Michała Antoniuka, który przeanalizował wpływ technologii cyfrowych na charakter zagrożeń wewnętrznych oraz funkcjonowanie instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo państwa. Autor zauważa, że jego ochrona obejmuje również zapewnienie bezpieczeństwa infrastrukturze cyfrowej i danym, przeciwdziałanie dezinformacji, a także budowanie odporności społeczeństwa na zagrożenia informacyjne. Oznacza to odejście od tradycyjnego modelu skoncentrowanego

na reagowaniu po wystąpieniu zagrożenia na rzecz modelu opartego na zarządzaniu ryzykiem i wzmacnianiu odporności.

Tematykę zagrożeń instytucjonalnych oraz odporności państwa i społeczeństwa porusza także dr inż. Radosław Korda. Wychodzi on z założenia, że współczesne państwa są relatywnie dobrze przygotowane do reagowania na zdarzenia kryzysowe, gorzej natomiast identyfikują procesy długotrwałej erozji w sferach: społecznej, instytucjonalnej i informacyjnej. W artykule proponuje trójpoziomą ramę analityczną, która umożliwi obserwację symptomów osłabienia odporności państwa przed wystąpieniem jawnego kryzysu.

O zarządzaniu w sytuacji jego zaistnienia pisze z kolei ppłk Janusz Leżoń. Art. 25 znowelizowanej w 2026 r. ustawy o zarządzaniu kryzysowym (ZK) traktuje o możliwości wykorzystania w takiej sytuacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (SZ RP). W systemie ZK istotną rolę odgrywają Wojska Obrony Terytorialnej (WOT), wspierając administrację publiczną w przypadku zagrożeń o charakterze niemilitarnym. Autor wskazuje, że obowiązujące regulacje prawne odnoszące się do użycia SZ RP, w tym WOT, w sytuacjach kryzysowych wymagają gruntownej analizy i zmian, polegających m.in. na przyznaniu WOT większej autonomii w realizacji zadań. Pozwoliłoby to na optymalne wykorzystywanie potencjału tych rodzajów wojsk w działaniach podejmowanych w tego rodzaju sytuacjach.

W problematykę dotyczącą formacji mundurowych wpisuje się artykuł ppłk. dr. Pawła Łuszcza, który pochylił się nad środkami bezpieczeństwa i nadzoru pozostającymi w dyspozycji funkcjonariuszy Służby Więziennej (SW) przy postępowaniu z osadzonymi należącymi do struktur przestępczości zorganizowanej. Autor przyjmuje, że podstawą właściwego podejścia powinna być gruntowna wiedza o osadzonych oraz wymiana informacji między komórkami SW. Nie tylko zwiększy to poziom bezpieczeństwa osadzonych i funkcjonariuszy SW, lecz także może pozytywnie wpłynąć na oddziaływania prowadzone przez organy śledcze i postępowania sądowe.

W PBW istotnym obszarem problemowym jest bezpieczeństwo rozpatrywane w kontekście zagrożeń i wyzwań pochodzących z otoczenia zewnętrznego państwa. Mimo że Polska nie znajduje się w centrum zainteresowania tzw. Państwa Islamskiego, to w ramach dżihadystycznej ideologii tego ugrupowania jest klasyfikowana – z uwagi na przynależność do szeroko pojętego Zachodu – jako jedna z wrogich demokracji. W Polsce organizacja ta może tworzyć sieci

operacyjne, podejmować próby radykalizacji i rekrutacji młodych ludzi czy pozyskania funduszy. Zachęcam do lektury artykułu dr. Łukasza Cymbaluka, w którym autor przedstawia specyfikę działalności Państwa Islamskiego w Chorasanie oraz podejmuje próbę identyfikacji potencjalnych zagrożeń, jakie może ono stwarzać dla bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej.

Jednym z najważniejszych aktorów na arenie międzynarodowej pozostają Chiny. Marcin Hubicki podjął się analizy współczesnej struktury aparatu wywiadowczego i bezpieczeństwa Chińskiej Republiki Ludowej, z uwzględnieniem roli kierowniczo-nadzorczej Komunistycznej Partii Chin (KPCh), po reformach przeprowadzonych w latach 2013–2025 przez sekretarza generalnego KPCh Xi Jinpinga. Z uwagi na specyfikę przedmiotu analizy jej wyniki nie dostarczają wyczerpującej wiedzy na temat aktywności operacyjnej chińskich służb. Pozwalają jednak na identyfikację podstawowych mechanizmów ich biurokratycznego funkcjonowania i nadzoru nad nimi, umożliwiając zrozumienie roli tych instytucji w systemie bezpieczeństwa Chin.

W dziale Prace konkursowe prezentujemy dwa artykuły, które powstały na podstawie rozpraw doktorskich nagrodzonych w konkursie Szefa ABW. Dr Anna Nastuła opisała możliwości wykorzystania wywiadu jawnoźródłowego w zapewnieniu bezpieczeństwa RP, z uwzględnieniem aspektów prawnych i pozaprawnych. OSINT ma dziś kluczowe znaczenie w wielu sektorach – od cyberbezpieczeństwa, przez biznes i korporacje, po dziennikarstwo śledcze. Dostęp do aktualnych, sprawdzonych informacji to też jeden z najważniejszych czynników wpływających na stabilność i odporność państwa.

Dość wąskiej problematyki dotyczy drugi z artykułów. Dr Kamil Leśniewski swoją rozprawę doktorską poświęcił zagadnieniu pobierania próbek węgla kamiennego na potrzeby postępowania karnego, z uwzględnieniem zasad taktyki kryminalistycznej oraz wymogów procedury karnej. Autor, prawnik z wykształcenia, podkreśla, że sprawne prowadzenie czynności wykrywczo-dowodowych w sprawach dotyczących przestępczości na szkodę spółek węglowych wymaga posiadania przez osoby odpowiedzialne za te czynności odpowiedniego przygotowania i rozeznania w specyfice górniczej.

Jednym z mniej oczywistych wymiarów bezpieczeństwa państwa jest ochrona jego dziedzictwa kulturowego – dzieł sztuki, zbiorów archiwalnych i muzealnych. O tym, jak poważne zagrożenie stanowią

dla nich grzyby czy bakterie, rozmawiamy z dr Magdaleną Dydą, która zajmuje się zabezpieczaniem muzealiów przed szkodliwym wpływem czynników biologicznych. W rozmowie wiele uwagi poświęcamy praktycznym aspektom zapobiegania tego rodzaju zagrożeniom, również w sytuacji konfliktu zbrojnego.

O wielowymiarowości i potrzebie holistycznego podejścia do problematyki bezpieczeństwa mówi z kolei w wywiadzie dr hab. inż. Marian Żuber, prof. ANS i UPWr, współorganizator III Międzynarodowej Konferencji Naukowej z cyklu „Współczesne bezpieczeństwo. Wyzwania. Szanse. Zagrożenia”. Jej uczestnicy dyskutowali o wojnie hybrydowej, zagrożeniach w cyberprzestrzeni, niekontrolowanej ekspansji sztucznej inteligencji, znaczeniu proxy wars dla stabilności świata, roli obrony cywilnej we współczesnym konflikcie zbrojnym, zagrożeniach związanych ze zmianami klimatycznymi, a także o doświadczeniach płynących z wojny rosyjsko-ukraińskiej. Zdaniem Profesora w obliczu dynamicznego rozwoju technologii i zmian geopolitycznych tradycyjne podejście do obronności państwa nie jest już wystarczające.

W tym numerze PBW publikujemy również recenzje dwóch książek. Jedną z nich jest monografia *Bezpieczeństwo miasta wobec współczesnych wyzwań* Natalii Moch. Badania przeprowadzone przez autorkę książki służą budowaniu przyjaznej przestrzeni miejskiej i poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców, którzy w obecnym czasie mogą obawiać się różnego rodzaju zagrożeń wpływających na ich codzienne życie. Do zapoznania się z tą pozycją zachęca dr Iwona Osłowska. Kolejną książką są *Śpiące psy. Rosyjskie gry agenturalne wobec Urzędu Ochrony Państwa początkiem lat 90. XX w.* autorstwa Marka Świerczka. Krytyczną analizę publikacji poświęconej sprawie byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, który szpiegował na rzecz radzieckiego, a następnie rosyjskiego wywiadu wojskowego GRU, przygotował płk Wojciech Dylewski.

Śp. płk rez. dr hab. inż. Zdzisław Polcikiewicz,
prof. UMK

6 II 1959–7 VIII 2026

Na zakończenie chciałabym podzielić się smutną informacją. Prace nad tym wydaniem PBW przerwała wiadomość o odejściu naszego recenzenta – płk. rez. dr. hab. inż. Zdzisława Polcikiewicza, prof. UMK, oficera Wojska Polskiego, wspaniałego dowódcy, naukowca i wychowawcy licznych pokoleń żołnierzy i studentów. Rodzina, przyjaciele i wychowankowie wspominają Go jako człowieka wielu talentów, o rzadko spotykanej życzliwości i radości życia. W 2026 r. ukazała się monografia *W służbie wojsku i nauce. Księga Jubileuszowa dedykowana prof. Zdzisławowi Polcikiewiczowi*, która jest wyrazem uznania dla dorobku naukowego oraz wieloletniej służby wojskowej i pracy akademickiej Pana Profesora.

Nasze czasopismo miało przywilej korzystania ze wsparcia prof. Zdzisława Polcikiewicza przy powstawaniu kolejnych wydań. Pomimo ciężkiej choroby podjął się On również recenzji artykułu do tego numeru. Wiadomość o śmierci Pana Profesora przyjęliśmy z ogromnym żalem. W imieniu całego zespołu wydawnictwa ABW składam Jego bliskim wyrazy głębokiego współczucia.

Redaktor naczelny
dr Daria Olender

